

مطالعه مؤلفه‌های سیاست دفاعی - امنیتی اتحادیه اروپا

(با تأکید بر سه کشور فرانسه، انگلیس، آلمان)

مؤلف:

علی نامدار

سرشناسه	: نامدار، علی، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: مطالعه مؤلفه‌های سیاست دفاعی - امنیتی اتحادیه اروپا (با تأکید بر سه کشور فرانسه، انگلیس، آلمان) مؤلف علی نامدار.
مشخصات نشر	: تهران: حافظ پژوه، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۲۶۱ ص.
شابک	: ۱۳۰۰۰۰ ریال ۹-۸۲-۲۶۶۶-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: اتحادیه اروپا - سیاست نظامی
موضوع	: اتحادیه اروپا - سیاست و حکومت
موضوع	: امنیت ملی - کشورهای عضو اتحادیه اروپا
موضوع	: کشورهای عضو اتحادیه اروپا - سیاست نظامی
رده بندی کنگره	: [۱۱۸۶۱۰۶]
	: JN ۳۰ / ۲ / ۱۳۹۴
رده بندی دیویی	: ۴۲۲ / ۵۰۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۱۱۹۹۰۱

نام کتاب	: مطالعه مؤلفه‌های سیاست دفاعی - امنیتی اتحادیه اروپا (با تأکید بر سه کشور فرانسه، انگلیس، آلمان)
مؤلف	: علی نامدار
ناشر	: انتشارات حافظ پژوه
نوبت چاپ	: اول - زمستان ۱۳۹۴
تیراژ	: ۵۰۰ نسخه
قیمت	: ۱۳۰۰۰۰ ریال
شابک	: ۹-۸۲-۲۶۶۶-۹۶۴-۹۷۸

حق چاپ محفوظ و مخصوص مؤلف می باشد.

آدرس: صادقیه، بین فلکه اول و دوم، بلوار شهدای صادقیه شمالی، پلاک ۲۶

تلفن: ۴۴۴۴۱۷۵۰

فهرست مطالب

۱	مقدمه.....
۱	فصل اول: کلیات.....
۳	طرح مسئله.....
۴	تعریف مفاهیم.....
۷	پیشینه پژوهش.....
۸	سازمان‌های تحقیقی.....
۱۱	فصل دوم: رچوب نظری.....
۱۳	۱-۲-۱ واقع گرا (واقع گرایی ساختاری).....
۲۲	۲-۲-۱ مفاهیم اصول اولیه نو واقع گرایی.....
۲۲	۱-۲-۲ ساختارگرایی.....
۲۴	۲-۲-۲ مطالعات امنیتی در نو واقع گرایی.....
۳۰	۳-۲-۲ رئالیسم ساختاری پس از جنگ سرد.....
۳۱	۴-۲-۲ نهادهای بین‌المللی.....
۳۵	فصل سوم: پیشینه تاریخی ترتیبات دفاعی اروپا پس از جنگ جهانی دوم.....
۳۹	۱-۳-۱ وضعیت دفاعی و نظامی اروپا در دوران جنگ سرد.....
۳۹	۱-۱-۳ اروپا و پیمان آتلانتیک شمالی.....
۴۰	۲-۱-۳ طرح جامعه دفاعی اروپا.....
۴۱	۳-۱-۳ اتحادیه اروپای غربی.....
۴۲	۴-۱-۳ بی‌اعتمادی نسبت به آمریکا و اقدام فرانسه.....
۴۳	۵-۱-۳ اروپا و همکاری در ساخت سلاح.....
۴۶	۲-۳-۱ تحولات دفاعی و نظامی اروپا در دوران پس از جنگ سرد.....
۴۶	۱-۲-۳ ناتو و اروپا پس از پایان جنگ سرد.....
۴۸	۲-۲-۳ همکاری‌های دو جانبه و چند جانبه.....
۴۹	۳-۲-۳ پیمان ماستریخت (۱۹۹۲).....
۵۱	۴-۲-۳ تأسیس سپاه اروپایی (۱۹۹۵).....
۵۱	۵-۲-۳ پیمان آمستردام.....
۵۲	۶-۲-۳ نشست سنت - مالدو.....

۵۳	۷-۲-۳ اجلاس کلن.....
۵۵	۸-۲-۳ اجلاس هلسینکی.....
۵۶	۹-۲-۳ اجلاس های سال ۲۰۰۰.....
۵۷	۳-۳ حوادث ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ و تحولات پس از آن در روند شکل گیری نظام امنیتی مشترک اروپا.....
۵۸	۱-۳-۳ موافقتنامه برلین بعلاوه.....
۵۸	۲-۳-۳ امضای پیمان چهار جانبه بعد از حمله یکجانبه آمریکا به عراق.....
۶۰	۳-۳-۳ طرح تشکیل گروه نبرد (گروه رزمی) برای واکنش سریع.....
۶۰	۳-۱-۴ تون اساسی اتحادیه اروپا و موضوع دفاع و امنیت مشترک اروپایی.....
۶۱	۳-۳-۵ طرح تأسیس آژانس دفاعی اروپایی.....
	فصل چهارم: تاثیر عوامل و انگیزه های داخلی هر یک از سه کشور محوری اتحادیه اروپا بر
۶۵	ایجاد سیاست دفاعی - نظامی اتحادیه اروپا.....
۷۰	- علل همکاری دفاعی و نظامی فرانسه.....
۷۳	- اهداف همکاری دفاعی و نظامی اروپا.....
۷۴	- ابزار همکاری دفاعی و نظامی اروپا.....
۷۴	- سازو کارهای همکاری دفاعی و نظامی اروپا.....
۷۴	۱-۴ سیاست دفاعی - نظامی فرانسه.....
۷۶	۱-۱-۴ نگرش احزاب مهم فرانسه در زمینه دفاعی و امنیتی.....
۷۸	۲-۱-۴ امنیت فرانسه در نظام پس از جنگ سرد.....
۸۰	۳-۱-۴ نگرش فرانسه به سیاست امنیتی و دفاعی اروپا.....
۸۵	۴-۱-۴ فرانسه - ناتو؛ پیشینه و مواضع دولت جدید فرانسه در قبال سیاست دفاعی اروپا و ناتو.....
۹۲	۲-۴ سیاست دفاعی - نظامی انگلیس.....
۱۰۰	۱-۲-۴ دیدگاه انگلیس نسبت به ساختار دفاعی اروپا.....
۱۰۲	۲-۲-۴ نگرش احزاب مهم انگلستان در زمینه دفاعی و امنیتی.....
۱۰۵	۳-۲-۴ دیدگاه انگلیس نسبت به پیمان نظامی ناتو.....
۱۰۶	۳-۴ سیاست دفاعی - نظامی آلمان.....

۱-۳-۴	نگرش های امنیتی احزاب مهم آلمان در زمینه دفاعی و امنیتی.....	۱۰۷
۲-۳-۴	سیاست دفاعی و نظامی آلمان پس از وحدت.....	۱۱۰
۳-۳-۴	آلمان، سیاست دفاعی و امنیتی مشترک اروپایی و ناتو.....	۱۱۲
۴-۳-۴	رویکرد آلمان به سیاست دفاعی و امنیتی مشترک اروپایی.....	۱۱۴
۵-۳-۴	میزان مشارکت آلمان در مأموریت های ESDP.....	۱۱۷
۶-۳-۴	اقدامات آلمان در جهت ارتقای ESDP در دوره ریاست بر اتحادیه اروپا.....	۱۱۹
۷-۱-۴	مشکلات آلمان در تعهد به سیاست دفاعی و امنیتی مشترک اروپایی.....	۱۲۰
فصل پنجم	تأثیر بحران های منطقه ای در ایجاد سیاست دفاعی - نظامی اتحادیه اروپا.....	۱۲۵
۱-۵	بحران یوگسلاوی.....	۱۳۲
۱-۱-۵	تاریخچه بالکان و زمینه شکل گیری بحران در یوگسلاوی.....	۱۳۲
۲-۱-۵	آغاز بحران در یوگسلاوی.....	۱۳۴
۳-۱-۵	اتحادیه اروپا و بحران یوگسلاوی.....	۱۳۵
۴-۱-۵	بحران یوگسلاوی و ضابطه اتحادیه اروپا.....	۱۴۰
۵-۱-۵	مواضع و اقدامات اتحادیه اروپا در بحران یوگسلاوی.....	۱۴۱
۶-۱-۵	دلایل عدم موفقیت اتحادیه اروپا در مدیریت بحران یوگسلاوی.....	۱۴۴
۲-۵	بحران کوزوو.....	۱۴۵
۱-۲-۵	تاریخچه شکل گیری بحران کوزوو.....	۱۴۵
۲-۲-۵	اتحادیه اروپا و بحران کوزوو.....	۱۴۹
۳-۵	بحران گرجستان.....	۱۵۳
۱-۳-۵	آغاز شکل گیری بحران.....	۱۵۴
۲-۳-۵	نقش اتحادیه اروپا در بحران گرجستان.....	۱۵۷
۳-۳-۵	مناسبات اتحادیه اروپا و روسیه پس از جنگ گرجستان.....	۱۶۱
فصل ششم	تأثیر بحران های بین المللی بر تقویت سیاست دفاعی - نظامی اتحادیه اروپا.....	۱۶۹
۱-۶	پایان جنگ سرد.....	۱۷۱
۲-۶	حادثه ۱۱ سپتامبر.....	۱۷۹
۱-۲-۶	مفهوم امنیت قبل از حادثه ۱۱ سپتامبر.....	۱۸۱
۲-۲-۶	مفهوم امنیت بعد از حادثه ۱۱ سپتامبر.....	۱۸۳

۱۸۳	۳-۲-۶ روابط آمریکا و اروپا قبل از حادثه ۱۱ سپتامبر
۱۸۵	۴-۲-۶ روابط آمریکا و اروپا پس از حادثه ۱۱ سپتامبر
۱۸۶	۳-۶ دوران همکاری در روابط آمریکا و اروپا
۱۸۶	۱-۳-۶ حمله به افغانستان
۱۸۸	۲-۳-۶ اتحادیه اروپا و بحران افغانستان
۱۹۰	۴-۶ دوران بروز تنش در روابط آمریکا و اروپا
۱۹۰	۱-۴-۶ حمله به عراق
۱۹۳	۲-۴-۶ اتحادیه اروپا و بحران عراق
۱۹۵	۱۰-۵-۶ ایران رکنش به هماهنگی و همکاری
۱۹۶	۱-۵-۶ بحران و نقش اتحادیه اروپا در آن
۱۹۷	۲-۵-۶ آغاز بحران و فعالیت‌های هسته‌ای ایران
۲۰۰	۳-۵-۶ سیاست اتحادیه اروپا در زمینه پرونده هسته‌ای ایران
۲۰۴	۴-۵-۶ جایگاه و نقش اتحادیه اروپا در مسائل امنیتی و راهبردی اتحادیه اروپا
۲۰۴	۵-۵-۶ تاثیر سیاستگذاری دفاعی امنیتی اتحادیه اروپا در منطقه خلیج فارس بر منافع ملی ایران
۲۰۸	فصل هفتم: نتیجه‌گیری و جمع‌بندی
۲۱۱	منابع و مأخذ
۲۳۵	

مقدمه

اگر به روند سیاست دفاعی و امنیتی مشترک اروپایی توجه گردد، ملاحظه می شود که سیاست دفاعی و امنیتی اروپایی در حال تکمیل بوده است. شروع جنگ کره در ژوئن ۱۹۵۰ کشورهای اروپای غربی را واداشت تا به طور مستقیم و مستقل در زمینه های دفاعی و امنیتی دست به همکاری زده و تلاش کنند تا یک نیروی نظامی مستقل اروپایی در حوزه دفاعی و امنیتی در این حوزه تأسیس نمایند. از سوی دیگر چون تهدید شوروی جدی بود، ایالات متحده تمایل به تقویت نیروی مستقل اروپایی در حوزه دفاعی و امنیتی داشت. (نقیب زاده، ۱۳۸۲، ۹-۲۴۸)

با شروع تنش زدایی در روابط ایالات متحده آمریکا و اتحاد جماهیر شوروی، جامعه اروپایی احساس کرد نیاز به تقویت سیاست خارجی و دفاعی مستقل تری دارد تا وجه المصلحت قرار نگیرد. با فروپاشی شوروی در پایان جنگ سرد، روند امنیتی از سیاستگذاری های امنیتی - راهبردی در عرصه تعاملات بین المللی مجال بروز یافت که طی آن با توجه به کاهش سطح تأثیر گذاری سیاسی - راهبردی شوروی و پایان تعارضات ایدئولوژیکی - دیپلماتیکی ما بین شوروی و ایالات متحده آمریکا، دولتمردان آمریکا کوشیدند تا فضای نظام بین الملل را منطبق با سیاستگذاری های یک جانبه گرایانه مطلوب خود شکل دهند.

در سال ۱۹۹۳ و با جایگزینی اتحادیه اروپا به جای سازمان همکاری اقتصادی اروپایی که ناشی از تحولات رخ داده در نظام بین المللی و پایان گرفتن تهدید کمونیسم بود، مقامات کشورهای اروپایی به ویژه انگلیس، فرانسه و آلمان بر شکل دهی هویت مستقل امنیتی - دفاعی اروپایی تأکید نمودند. لذا بعد از پایان جنگ سرد و شروع بحرانهای بالکان نیاز به استقلال در این زمینه تقویت گردید. در چنین شرایطی، اروپا خود را بدون ابزار دفاعی در جهت کنترل جنگ کوزوو دید. این امر رهبران اروپایی را به سوی تلاش در جهت گسترش و تقویت سیاست خارجی و دفاعی مشترک تحریک نمود. بحران های دهه ۹۰ در بالکان که موجب تهدید جدی امنیت اروپا و ناتوانی اروپائیان در

حل این بحرانها گردید، به تقویت انگیزه های تعدادی از کشورها و رهبران اروپا برای این قاره در حرکت به سوی تحقق وحدت و استقلال سیاسی - نظامی اروپا و برداشتن برخی گامهای عملی در این زمینه به ویژه از طریق امضای توافقنامه های جدید و ایجاد بسترهای حقوقی و نهادی نوین در این خصوص منجر گردید. بحرانهای بالکان ابتدا نشان دادند که ارزشهای اروپایی باید دفاع شده و سریعاً در همسایگی شان رواج داده شوند. تأثیر تراژدی بالکان جهت تحول افکار عمومی در سراسر اروپا در مورد همکاری بیشتر میان کشورهای اروپایی کاملاً حیاتی و تعیین کننده بود. منازعات بالکان اروپا را وادار به کشف دوباره «نیاز به ژئوپلیتیک» کرد. این بحران همچنین وسیله ای برای نزدیک کردن دولت های اروپایی بود. نه فرانسه، نه بریتانیا و نه آلمان خودشان به تنهایی قادر نبودند این بحران را با موفقیت حل نمایند. اقدام جمعی، شامل همکاری با دیگر شرکا مانند روسیه و ایالات متحده، بیش شرطی برای موفقیت گردید. تحت رویکرد تعیین شده توسط گروه تماس (بریتانیا، فرانسه، آلمان، ایتالیا، روسیه و ایالات متحده آمریکا)، اروپایی سازی این اقدام جمعی ضروری بحث محوری برای اتحادیه گردید. (Yves Hain, 2004, 22)

حوادث یازدهم سپتامبر ۲۰۰۱ و تحولات پس از آن به ویژه یکجانبه گرایی ایالات متحده در نظام بین الملل نیز موجب تشدید انگیزه ها و برنامه های کشورهای اروپائیان در زمینه برقراری نظام دفاعی و امنیتی مشترک و مستقل اروپایی و انجام اقدامات جدید در این خصوص گردید. بعد از جنگ عراق، استراتژی امنیتی واقعی اروپایی و فعالیت جدید در امور جهانی شتاب گرفت. به طور کلی سیاست امنیتی و دفاعی اروپا در دو بعد متفاوت ایجاد شد: بعد اول: پاسخی به چالش امنیتی اروپا بود بعد دوم: تحول مطابق با نیاز فضای بین المللی بود.